

Παρηγία

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ & ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ • ΕΤΟΣ ΣΤ' • ΤΕΥΧΟΣ 23^ο • ΙΟΥΛΙΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2019

Περιοδικόν

ΠΑΡΡΗΣΙΑ

Τριμηνιαία Έκδοσις
Οικοδομῆς καὶ Ἐνημερώσεως

Ιούλιος-Σεπτέμβριος
ΕΤΟΣ ΣΤ' - ΤΕΥΧΟΣ 23^ο

ΕΚΔΟΤΗΣ
Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
κ.κ. Παντελεήμων

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
Τερά Μητρόπολις
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
Τηλ. 25310 22642
Fax: 25310 23439

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
Ἀρχιμ. Βαρθολομαῖος Ἱατρίδης
Πρωτ. Σταῦρος Κολιούσης
Γεώργιος Χρ. Τσιγάρας

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΤΛΗΣ
Γεώργιος Χρ. Τσιγάρας

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Σπυρίδων Κιοσσές

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ
Γιάννης Μενεσίδης

ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ
ΔΕΚΤΑΙ ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑΙ ΕΙΣΦΟΡΑΙ
ΑΡΘΡΑ-ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΔΙΕΤΘΤΝΣΗ
Περιοδικόν Παρρησία
Τερά Μητρόπολις
Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς
Τ.Θ. 306, Τ.Κ. 69100 Κομοτηνή

ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Τυπογραφείον «Ἐπικοινωνία Α.Ε.»
Ἐναντι Πανεπιστημιουπόλεως
69100 Κομοτηνή
Τηλ. 25310 31332
E-mail: epikoinonia.ae@gmail.com

Περιεχόμενα

01.

Ἡ Κοίμησις τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου
τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας
καὶ Κομοτηνῆς κ.κ. Παντελεήμονος

04.

Ἡ παγκόσμιος Ὑψωσις
τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ
Ἀρχιμ. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου
Βαρθολομαῖος Ἱατρίδης, Ἱεροκλήρυκας
Ἰ. Μ. Μαρωνείας & Κομοτηνῆς

08.

Μιλώντας γιὰ τὸ Βυζάντιο
στοὺς σημερινούς νέους
Γεώργιος Βογιατζῆς
Βυζαντινολόγος, Δρ. Ἱστορίας

15.

«Ἐκκλησιαστικές εἰδήσεις»
Ἐπιμέλεια: Ἀρχιμ.
τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Βαρθολομαῖος Ἱατρίδης,
Ἱεροκλήρυκας Ἰ. Μ. Μαρωνείας & Κομοτηνῆς

Ἡ Κοίμηση τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

Ἀποκορύφωσις τῆς πνευματικῆς προετοιμασίας τῶν πρώτων ἡμερῶν τοῦ Αὐγούστου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐορτῶν ποὺ σχετίζονται μὲ τὸ πανίερο πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου εἶναι ἡ σημερινὴ ἐορτὴ χαρακτηριζομένη ὡς: «κοίμησης ἑνδοξος, ἱερὰ καὶ πανεύφημος».

Τρία εἶναι τὰ κύρια θεολογικὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ἐορτῆς:

Ἡ Θεοτόκος γεύθηκε τὸν φυσικὸ θάνατο, χωρίσθηκε ἡ ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμα καὶ ἡ μὲν ψυχὴ παραδόθηκε στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, τὸ δὲ σῶμα κατετέθη ἐν τάφῳ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων στὴν Γεθσημανή.

Ἡ Θεοτόκος εἶχε ὅμοια μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους φύση, γι' αὐτὸ διῆλθε ἀπὸ

τὸν θάνατο, ὅπως διέρχονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Ὅμως, τὸ πανακήρατο σῶμα Της δὲν ὑπέστη τὴν μετὰ θάνατο φθορὰ καὶ διάλυση. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς λέγει ὅτι ὅπως κατὰ τὴν γέννηση τοῦ Κυρίου παρέμεινε παρθένος καὶ ἀδιάφθορος, ἔτσι καὶ κατὰ τὴν κοίμηση τὸ σῶμα Της φυλάχθηκε ἀδιάλυτο. Γι' αὐτὸ καὶ ψάλλει ὁ Ὑμνωδὸς σήμερα: «Νενίκνται τῆς φύσεως οἱ ὄροι, ἐν σοὶ Παρθένε ἄχραντε...». Τὸ νεκρωμένο πάντιμο σῶμα Της, τῇ κελεύσει τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ Της, «ζωοποιήθηκε», ἐνώθηκε μὲ τὴν ψυχὴ Της, μετέστη στοὺς οὐρανούς συμμετέχοντας στὴν δόξα τοῦ Υἱοῦ Της.

Ἔτσι μόνη ἡ Θεοτόκος ἀναστήθηκε πρὸ τῆς κοινῆς ἀναστάσεως ποὺ προσ-

δοκοῦμε καὶ ὁμολογοῦμε στὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως. Γι' αὐτό, γιὰ ἐμᾶς τοὺς ὀρθοδόξους χριστιανούς, ἡ ἡμέρα αὐτὴ εἶναι δοξαστικὴ καὶ χαρμόσυνη.

Στὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ Κυρία Θεοτόκος κατέχει κεντρικὴ θέση. Μὲ τὴν ὑπακοή Της προσωποποιεῖ ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος, ὅπως κάποτε ἡ Εὐὰ μὲ τὴν παρakoή της συμπαρέσυρε στὸν ὄλεθρο αὐτὸ τὸ γένος. Ἐγινε λοιπὸν «ὀλκάς τῶν θελόντων σωθῆναι», τὸ πλοῖο δηλαδὴ ποὺ διαπορθμεύει ὅλους ὅσοι θέλουν νὰ σωθοῦν. Μὲ τὸν τόκο τῆς Παρθένου Μαρίας λύθηκαν τὰ δεσμὰ τῆς Εὐας. Τὸ

«ἐν λύπαις τέξη τέκνα» καταλύθηκε μὲ τὴν φωνὴ τοῦ Ἀρχαγγέλου «χαῖρε, Κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ».

Ἡ Θεοτόκος στέκεται πάνω ἀπ' ὅλους τοὺς ἁγίους, γι' αὐτὸ τὴν ὀνομάζουμε Παναγία. Οἱ θεοφόροι Πατέρες διδάσκουν ὅτι ἡ Παναγία δὲν διέπραξε καμία ἁμαρτία στὴν ζωὴ Της. Ἡ καρδιά καὶ τὸ σῶμα Της ἦταν ἀγνότατα. Ἡ ἀνθρώπινη γλῶσσα καὶ διάνοια ἀδυνατεῖ κατ' ἀξίαν νὰ ὑμνήσῃ τὴν καθαρότητα, τὴν δόξα, τὰ μεγαλεῖα Της. «Ἀπορεῖ πᾶσα γλῶσσα, εὐφημεῖν πρὸς ἀξίαν· ἱλιγγιᾷ δὲ νοῦς, καὶ ὑπερκόσμιος, ὑμνεῖν σε Θεοτόκε».

“Ὁλη τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸ πάναγνο πρόσωπό Της, ὁ πιστὸς λαὸς μας τὴν ἔχει ἐνστερνιστεῖ, γι’ αὐτὸ ὑπερβαλλόντως τιμᾷ ὀρθοδόξως τὴν Θεοτόκο Μαρία, πιστεύοντας τὸ κηρυττόμενο ἀπὸ τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο ὅτι: «Παρθένος ἡμᾶς ἐξέβαλε τοῦ Παραδείσου, διὰ Παρθένου ζῶν ἐϋρομεν αἰώνιον», καὶ τὴν παρακαλοῦμε ὅπως «προσάγη τὴν ἡμετέραν προσευχήν, τῷ Υἱῷ αὐτῆς καὶ Θεῷ ἡμῶν».

Σ’ Αὐτὴν προστρέχουμε καὶ παρηγορούμεθα ὅταν οἱ ζάλες τοῦ βίου μᾶς κυκλώνουν «ὥσπερ μέλισσαι κηρίον». Χωρὶς τὴν Παναγία ἡ ζωὴ μας θὰ ἦταν ἄχαρη καὶ πτωχή. Αὐτή, ἡ πανυεράργνη ὑψηλότερα τῶν οὐρανῶν γιὰ δύο χιλιετίες εἶναι τὸ καύχημα, ἡ παρηγορία, ἡ ἐνίσχυση τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἔνδοξης Ρωμαϊκῆς αὐτοκρατορίας, τὸ θαυματουργὸ εἰκόνισμά Της αὐτὸ τῆς Ὁδηγήτριας, ἔπαιρναν μαζί τους οἱ αὐτοκράτορες, γιὰ νὰ ὀδηγεῖ τὰ στρατεύματά τους στὴν νίκη κατὰ τοὺς ἀγῶνες τους ἐναντίον τῶν βαρβάρων. Αὐτὴν ἐπικαλούμεθα σήμερα στοὺς πνευματικούς μας ἀγῶνες γιὰ νὰ συντρίβουμε τὶς ἐλεπόλεις τοῦ διαβόλου. Γι’ αὐτὴν μυριάδες ψυχῶν ἀφιερώθηκαν στὸ διάβα τῶν αἰώνων καὶ τὴν ὑπηρετήσαν σὲ ναοὺς, μοναστήρια καὶ ἱερὰ σεμνεῖα. Γι’ αὐτὴν καὶ τὶς θαυματουργικὲς ἱερὲς εἰκόνες Της ξεκινοῦν ἀπὸ τὰ πέρι τῆς οἰκουμένης οἱ ὀρθόδοξοι γιὰ νὰ τὶς προσκυνήσουν εὐλαβικά.

Ἄς προστρέχουμε πρὸς Αὐτὴν μὲ πίστη ὅτι ἡ Δέσποινα τοῦ κόσμου μεσιτεύει στὸν Υἱό Της γιὰ τὴν σωτηρία μας ἐπειδὴ

ἐμεῖς δὲν ἔχουμε παρρησία στὸν Θεὸ γιὰ τὰ πολλὰ μας ἁμαρτήματα, ἐνῶ ἡ δικὴ Της μεσιτεία πολλὰ ἰσχύει πρὸς εὐμένειαν τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ.

Ἄς τιμήσουμε, ἰδιαίτερα σήμερα, τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο ὡς κυρίως καὶ ἀληθῶς μητέρα τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἃς προετοιμαστοῦμε νὰ ὑποδεχθοῦμε τὸ θαυματουργικὸ εἰκόνισμά Της τὸ «ΑΞΙΟΝ ΕΣΤΙ» ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος στὶς 19 Μαΐου τοῦ προσεχοῦς ἔτους 2020. Ἐτοίθα τὴν ἔχουμε βοηθὸ μας στὸν παρόντα βίον ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ὥρα τῆς ἐξόδου μας ἀπὸ τοῦτο τὸν κόσμον μεσίτρια, ὥστε νὰ ἀναδειχθοῦμε κληρονόμοι τῆς ἀπορρήτου δόξης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ τὸν ἱστορικὸ Μητροπολιτικὸ μας Ναό, ποὺ ἀποτελεῖ τὸ ἀρχαιότερο Θεομητορικὸ ἐνδιαίτημα καὶ καύχημα τῆς Ἐπαρχίας καὶ τῆς ἀκριτικῆς ἀλλὰ καὶ Θεοτοκοφρουρήτου Μητροπόλεώς μας, ἀπονέμω τὴν ἀρχιερατικὴν μου εὐλογίαν ἐπικαλούμενος τὶς ἀκοίμπτους πρεσβεῖες Της πρὸς ἅπαντας τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανούς ποὺ τιμοῦν σήμερα τὸ πανίερο πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
† Ο ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ

Ἡ παγκόσμιος Ὑψωσις τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ

*Ἀρχιμ. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Βαρθολομαῖος Ἱατρίδης,
Ἱεροκήρυκας τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς*

Γτὴν ἀρχὴ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας ἔτους, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐορτὴ τοῦ Γενεθλίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, τοποθετεῖται ἡ «παγκόσμιος Ὑψωσις τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ». Σύμφωνα μὲ τὴν ἱερὰ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀμέσως μετὰ τὴν εὕρεση τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἡ ἀγία Ἐλένη τὸν ἀσπάσθηκε καὶ τὸν παρέδωσε στὸν πατριάρχη Ἱεροσολύμων, ὁ ὁποῖος ὕψωσε ψηλὰ τὸν Σταυρὸ τοῦ Χριστοῦ γιὰ νὰ τὸν δοῦν οἱ παρευρισκόμενοι χριστιανοί. Ἐνα παρόμοιο περιστατικὸ ἔγινε λίγα χρόνια μετὰ, τὸ 335, τὴν ἐπομένῃ τῶν ἐγκαίνιων τοῦ πανιέρου Ναοῦ τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ πατριάρχης ὕψωσε καὶ πάλι τὸν Σταυρὸ καὶ εὐλόγησε τὰ πλήθη τῶν χριστιανῶν, τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν, ποὺ εἶχαν συρρεῦσει στὴν ἀγία πόλη γιὰ τὴν τελετὴ τῶν ἐγκαίνιων καὶ παραλλήλως ζητοῦσαν νὰ προσκυνήσουν τὸ ἱερώτατο σύμβολο τοῦ χριστιανισμοῦ. Γιὰ μία τρίτη καὶ τελευταία φορὰ πραγματοποιήθηκε ἡ ὕψωσις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ συγκριμένα τὸ ἔτος 628. Εἶναι ἡ ἐποχὴ ποὺ ὁ αὐτοκράτορας τοῦ Βυζαντίου Ἡράκλειος πολεμᾷ τοὺς Πέρσες. Ὁ λαὸς αὐτός, πρὸ 14 ἑτῶν, ἔχει καταλάβει τὴν Παλαιστίνη

καὶ ἔχει ἀρπάξει ἀπὸ τοὺς χριστιανούς τὸν Τίμιο Σταυρὸ. Ὁ Ἡράκλειος νικᾷ καὶ ἐπανακτᾷ τὸν Σταυρὸ. Στὶς 14 Σεπτεμβρίου ἔρχεται στὰ Ἱεροσόλυμα φέροντας στοὺς ὤμους τοῦ τὸν Σταυρὸ. Εἶναι ἀνυπόδητος καὶ φτωχικὰ ντυμένος. Φθάνει στὸν Ναὸ τῆς Ἀναστάσεως καὶ παραδίδει τὸν Σταυρὸ στὰ χέρια τοῦ πατριάρχου Ζαχαρία. Ἐκεῖνος ὕψώνει τὸν Τίμιο καὶ Ζωοποιὸ Σταυρὸ καὶ εὐλογεῖ τὰ πλήθη τῶν χριστιανῶν, ψάλλοντας γιὰ πρώτη φορὰ τὸν γνωστὸ ὕμνο: «Σῶσον Κύριε τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου ...». Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ αὕτὴ μέχρι σήμερα, ἡ Ἐκκλησία μας τιμᾷ μὲ ἐπισπομότητα τὴν μεγάλη ἐορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ποὺ συνοδεύεται μὲ αὐστηρὴ νηστεία (ξηροφαγία). Λόγω δὲ τῆς σπουδαιότητός της ἡ ἐορτὴ προκαταγγέλλεται τὴν Κυριακὴ πρὸ τῆς Ὑψώσεως καὶ παρατείνεται τὴν Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὑψωσιν. Ἡ ἐορτὴ συγκαταριθμεῖται στὶς ἀκίνητες δεσποτικὲς ἐορτές, δηλαδὴ ἐκεῖνες ποὺ ἀναφέρονται στὸ πρόσωπο καὶ τὴν ζωὴ τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ καὶ τιμῶνται σὲ συγκεκριμένα (ἀκίνητη) ἡμερομηνία τοῦ χρόνου. Τὴν ἡμέρα αὕτη, καθὼς ὁλοκληρώνεται ἡ ἀκολουθία τοῦ Ὁρθρου καὶ λίγο πρὶν ἐκκινήσει ἡ Θεία

Λειτουργία, πραγματοποιείται στους Ἱερους Ναοὺς ἢ τελετὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

Πάνω στὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ ὁ Χριστὸς θριάμβευσε ἐναντίον τοῦ διαβόλου. Διὰ τοῦ Σταυροῦ ἦλθε ἡ σωτηρία σὲ ὁλόκληρο τὸ ἀνθρώπινο γένος. Προσκυνοῦμε τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, ἐπειδὴ εἶναι εἰκόνα τοῦ Ἑσταυρωμένου Χριστοῦ. Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας στηρίζεται πάνω στὸν Σταυρό. Τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, τὸ κέντρο τῆς πνευματικῆς ζωῆς, γίνονται μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Σταυροῦ. Ὁ ἱερέας εὐλογεῖ σταυροειδῶς τὸ νερὸ τῆς κολυμβήθρας. Χρῆσι σταυροειδῶς τοὺς νεοφωτιστοὺς μὲ τὸ Ἅγιο Μύρο. Μὲ τὴν Θεία Εὐχαριστία καὶ τὸ Βάπτισμα μετέχουμε τοῦ Σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ. Οἱ Λειτουργοὶ τοῦ Ὑψίστου παρακαλοῦν τὸν Θεὸ Πατέρα νὰ στείλει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα καὶ νὰ μεταβάλῃ τὸ ψωμὶ καὶ τὸ κρασί σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ σφραγίζοντάς τα μὲ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι σταυρική. Ὁ Χριστὸς καλεῖ ὅσους θέλουν νὰ ἄρουν τὸν σταυρὸ τους, δηλαδὴ εἴτε –σὲ καιρὸ διωγμῶν– νὰ μαρτυρήσουν γιὰ τὸν Χριστό, εἴτε –σὲ καιρὸ εἰρήνης– νὰ ἀγωνίζονται νὰ ζήσουν τὴν ζωὴ τῆς εὐσεβείας, σταυρώνοντας τὰ πάθη καὶ τὶς ἐπιθυμίες του. Ὁ Χριστὸς μὲ τὴν Σταύρωσή Του συμφιλίωσε τὸν ἄνθρωπο καὶ ὅλη τὴν δημιουργία μεταξὺ τους καὶ μὲ τὸν Θεό. Ὁ Σταυρὸς ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο κεραίες: μία κάθετη καὶ μία ὀριζόντια. Ἡ κάθετη ὑποδηλώνει τὴν κάθετη συμφιλίωση, δηλαδὴ τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Θεό. Ἡ ὀριζόντια κεραία ἀναφέρεται στὴν συμφιλίωση τῶν ἀνθρώπων μεταξύ τους καὶ μὲ ὅλη τὴν δημιουργία. Τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ εἶναι τὸ ἀνίκητο ὄπλο κάθε Χριστιανοῦ!

Πρὶν ἀπὸ εἴκοσι αἰῶνες ὁ σταυρὸς ἦταν ὄργανο ἀτιμωτικῆς τιμωρίας καὶ φρικτοῦ θανάτου. Οἱ Ρωμαῖοι καταδίκαζαν στὴν ποινὴ τῆς σταυρώσεως τοὺς πιὸ μεγάλους ἐγκληματίες. Σήμερα, ὁ σταυρὸς κυριαρχεῖ σὲ ὅλη τὴν ζωὴ τῶν πιστῶν, σὲ ὅλη τὴν

ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ὡς ὄργανο θυσίας, σωτηρίας, χαρᾶς, ἁγιασμοῦ καὶ χάριτος. Ὅπως γράφει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, «αὐτὸ τὸ καταραμένο καὶ ἀποτρόπαιο σύμβολο τῆς χειρότερης τιμωρίας, τώρα ἔχει γίνῃ ποθητὸ καὶ ἀξιαγάπητο». Παντοῦ τὸ βλέπεις. «Στὴν ἁγία Τράπεζα, στὶς χειροτονίες τῶν Ἱερέων, στὴν Θεία Λειτουργία, στὰ σπίτια, στὶς ἀγορές, στὶς ἐρημιές καὶ στοὺς δρόμους, στὶς θάλασσες, στὰ πλοῖα καὶ στὰ νησιά, στὰ κοσμήματα καὶ στὶς τοιχογραφίες... Τόσο περιπόθητο σ' ὅλους ἔγινε τὸ θαυμαστὸ αὐτὸ δῶρο, ἡ ἀνέκφραστη αὐτὴ χάρις». Πράγματι, ὅπου κι ἂν στρέψῃ κανεὶς τὸ βλέμμα του, μέσα κι ἔξω ἀπὸ τὸν Ναό, θὰ δεῖ τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ. Γιατί ὅμως; Γιατί ἀπὸ τότε ποὺ ἐπάνω στὸν σταυρὸ καρφώθηκε καὶ πέθανε γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ κόσμου ὁ ἴδιος ὁ Θεός, ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, τὸ ὄργανο αὐτὸ τῆς τιμωρίας ἔγινε ὄργανο σωτηρίας. «... Οὐ γὰρ ἔτι καταδίκης ἐστὶ τιμωρία, ἀλλὰ τρόπαιον ἐδείχθη ἡμῖν σωτηρίας», λέει ἓνα τροπάριο. Τὸ ποτὲ ἀντικείμενο τῆς αἰσχύνῃς ἔγινε ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας. Τῆς πρώην κατάρας τὸ σύμβολο, ἔγινε «ἀρὰς τῆς ἀρχαίας λύτρων». Τῆς δόδνης καὶ τοῦ θανάτου τὸ ξύλο, ἔγινε «χαρᾶς σημεῖον» καὶ «ζωῆς ταμεῖον». Καὶ ὅλα αὐτὰ ἐπειδὴ πάνω στὸ ξύλο τοῦ σταυροῦ, μαζί μὲ τὸ πανάχραντο σῶμα Του, ὁ Κύριος κάρφωσε καὶ τὶς ἁμαρτίες μας. Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ μᾶς συμφιλίωσε μὲ τὸν οὐράνιο Πατέρα, ἀπὸ τὸν ὁποῖο μᾶς εἶχε χωρίσει ὁ διάβολος, ἐξαπατώντας τοὺς προπάτορες. Ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ μᾶς ἀνοίξε τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, ἀφοῦ μέχρι τὴν σταύρωση Ἐκείνου ὁ Ἄδης κατάπινε ἀκόρη καὶ τοὺς δικαίους. Γι' αὐτὸ ἔχει τόση δύναμη καὶ χάρις, τὴν δύναμη καὶ τὴν χάρις τοῦ Χριστοῦ, πού, ὅταν σταυρώθηκε, τὴν μεταβίβασε μὲ τρόπο μυστικὸ καὶ ἀκατάληπτο στὸν τίμιον σταυρὸ Του, ὅπως σοφὰ μᾶς λέει ἡ ὑμνολογία: «Ὁ σταυρὸς σου, Χριστέ, εἰ καὶ ξύλον ὀράται τῇ οὐσίᾳ, ἀλλὰ θεῖαν περιβέβληται δυναστείαν καὶ αἰσθητῶς τῷ κόσμῳ φαινόμενος, νοητῶς

τὴν ἡμῶν θαυματουργεῖ σωτηρίαν...».

Πῶς ὅμως θὰ γίνεῖ γιὰ μᾶς φυλακτήριο τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ; Πῶς θὰ γίνεῖ στὰ χέρια μας φόβητρο τῶν δαιμόνων; Ἄν τὸ κάνουμε σωστά. Ἄν τὸ κάνουμε ὅπως μᾶς παραδίδει καὶ μᾶς διδάσκει ἡ ἀγία μας Ἐκκλησία –μὲ πίστη, εὐλάβεια, συναίσθηση, ἱεροπρέπεια, ταπείνωση καὶ διάκριση. Πῶς δηλαδή; Ἀρχικὰ ἐνώνουμε τὰ τρία πρῶτα δάκτυλα τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ, ὁμολογώντας ἔτσι τὴν πίστη μας σ' ἓναν Θεό, ποὺ εἶναι ταυτόχρονα καὶ τρεῖς ὑποστάσεις, τρία πρόσωπα –ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα–, ὁμοούσια, ἐνωμένα μεταξύ τους «ἀχωρίστως» καὶ «ἀδιαιρέτως». Τὰ ἄλλα δύο δάκτυλα, ποὺ ἀκουμποῦν στὴν παλάμη, συμβολίζουν τὶς δύο φύσεις τοῦ Κυρίου μας, τὴν θεία καὶ τὴν ἀνθρώπινη. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο κάνουμε μία συμβολικὴ ὁμολογία τῆς ὀρθοδόξου πίστεώς μας, ποὺ βάσεις καὶ θεμέλια τῆς ἀποτελοῦν τὸ τριαδολογικὸ καὶ τὸ χριστολογικὸ δόγμα. Μετὰ φέρνουμε τὸ χέρι στὸ μέτωπο, τὴ σωματικὴ περιοχὴ τῆς διανοητικῆς λειτουργίας, φανερώνοντας ἔτσι ὅτι ἀγαποῦμε τὸν Θεὸ μὲ ὅλη μας τὴν διάνοια καὶ ὅτι ἀφιερώνουμε σ' Αὐτὸν ὅλες μας τὶς σκέψεις. Τὸ χέρι ἔρχεται κατόπιν στὴν κοιλιακὴ χώρα. Ἔτσι δηλώνουμε συμβολικὰ ὅτι προσφέρουμε στὸν Κύριο ὅλες τὶς ἐπιθυμίες μας καὶ ὅλα τὰ συναισθήματά μας. Τέλος, φέρνουμε τὸ χέρι στοὺς ὤμους, πρῶτα στὸν δεξιὸ καὶ μετὰ στὸν ἀριστερό, ὁμολογώντας ἔτσι ὅτι καὶ κάθε σωματικὴ μας δραστηριότητα ἀνήκει σ' Ἐκεῖνον.

Μία ἄλλη συμπληρωματικὴ ἐρμηνεία, θεολογικώτατη μέσα στὴν ἀπλότητά της, μᾶς δίνει στὴν πέμπτη διδαχὴ τοῦ ὁ ἁγίου Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός: «Ἀκούσατε, χριστιανοί μου, πῶς πρέπει νὰ γίνεταὶ ὁ σταυρὸς καὶ τί σημαίνει: Μᾶς λέγει τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον πῶς ἡ ἀγία Τριάς, ὁ Θεός, δοξάζεται εἰς τὸν οὐρανὸν περισσότερο ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους. Τί πρέπει νὰ κάμεις καὶ ἐσύ; Σμίγεις τὰ τρία σου δάκτυλα μὲ τὸ δεξιὸν τὸ χέρι σου καὶ μὴν ἡμπορώντας νὰ ἀνεβῇς εἰς τὸν

οὐρανὸν νὰ προσκυνήσης, βάνεις τὸ χέρι σου εἰς τὸ κεφάλι σου, διατὶ τὸ κεφάλι σου εἶναι στρογγυλὸ καὶ φανερώνει τὸν οὐρανὸν καὶ λέγεις μὲ τὸ στόμα: Καθὼς ἐσεῖς οἱ ἄγγελοι δοξάζετε τὴν Ἀγίαν Τριάδα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔτσι καὶ ἐγώ, ὡς δοῦλος ἀνάξιος, δοξάζω καὶ προσκυνῶ τὴν Ἀγίαν Τριάδα. Καὶ καθὼς αὐτὰ τὰ δάκτυλα εἶναι τρία –εἶναι ξεχωριστά, εἶναι καὶ μαζί– ἔτσι εἶναι καὶ ἡ ἀγία Τριάς, ὁ Θεός, τρία πρόσωπα καὶ ἓνας μόνος Θεός. Κατεβάζεις τὸ χέρι σου ἀπὸ τὸ κεφάλι σου καὶ τὸ βάνεις εἰς τὴν κοιλίαν σου καὶ λέγεις: Σὲ προσκυνῶ καὶ σὲ λατρεύω, Κύριέ μου, ὅτι κατεδέχθης καὶ ἐσαρκώθης εἰς τὴν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου διὰ τὰς ἁμαρτίας μας. Τὸ βάζεις πάλιν εἰς τὸν δεξιὸν σου ὦμον καὶ λέγεις: Σὲ παρακαλῶ, Θεέ μου, νὰ μὲ συγχωρήσης καὶ νὰ μὲ βάλῃς εἰς τὰ δεξιὰ σου μὲ τοὺς δικαίους. Βάνοντάς το πάλιν εἰς τὸν ἀριστερόν ὦμον λέγεις: Σὲ παρακαλῶ, Κύριέ μου, μὴ μὲ βάλῃς εἰς τὰ ἀριστερὰ μὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Ἐπειτα κύπτοντας κάτω εἰς τὴν γῆν: Σὲ δοξάζω, Θεέ μου, σὲ προσκυνῶ καὶ σὲ λατρεύω, ὅτι, καθὼς ἐβάλθης εἰς τὸν τάφον, ἔτσι θὰ βαλθῶ καὶ ἐγώ. Καὶ ὅταν σηκώνεσαι ὀρθός, φανερῶνεις τὴν Ἀνάστασιν καὶ λέγεις: Σὲ δοξάζω, Κύριέ μου, σὲ προσκυνῶ καὶ σὲ λατρεύω, πῶς ἀναστήθης ἀπὸ τοὺς νεκροὺς διὰ νὰ μᾶς χαρίσεις τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Αὐτὸ σημαίνει ὁ πανάγιος σταυρός».

Ὅπως διαπιστώνουμε ἀπὸ τὰ παραπάνω, τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ κλείνει μέσα του ὅλα τὰ σωτηριώδη γεγονότα, ποὺ οἰκονόμησε ἡ ἄπειρη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸν «πεπτωκότα» ἄνθρωπο. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς εἶναι σημεῖο σωτήριο, σημεῖο ζωοποιό, σημεῖο ἀγιαστικό, «νικοποιὸν ὄπλον» (ἅγιος Σωφρόνιος Ἱεροσολύμων), «τῶν κακῶν ἀλεξιτήριο» (ἅγιος Γρηγόριος Νύσσης), «κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν ἀπάντων» (ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος) γιὰ τοὺς χριστιανούς. Ἄς τὸν χρησιμοποιοῦμε λοιπὸν ὅσο μπορούμε πιὸ συχνά, ἀγιάζοντας μ' αὐτὸ κάθε πτυχὴ τῆς καθημερινῆς καὶ τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς.

Μιλώντας για τὸ Βυζάντιο στοὺς σημερινούς νέους

Γεώργιος Βογιατζῆς
Βυζαντινολόγος, Δρ. Ἱστορίας

Η τελευταία εὐκαιρία νὰ γνωρίσει τὸ Βυζάντιο ἕνας μαθητὴς τῆς ἐποχῆς μας δίνεται στὴν Β΄ τάξη τοῦ Λυκείου. Ἡ χιλιόχρονη βυζαντινὴ ἱστορία, ἐκ τῶν πραγμάτων, διδάσκεται ἐπιλεκτικά. Τὸ ὑλικὸ εἶναι ἀπέραντο καὶ ὁ χρόνος περιορισμένος. Τὸ ἐνδιαφέρον γιὰ τὰ μαθήματα γενικῆς παιδείας ἔχει ἤδη ἀτονήσει, καθὼς ἡ δοκιμασία τῆς ἐπόμενης τάξης εἶναι πρὸ τῶν πυλῶν. Τί νὰ πρωτοπεῖ κανεὶς στοὺς μαθητὲς γιὰ τὸ Βυζάντιο; Καὶ πῶς νὰ ἀνατρέψει τὴν ἐπικρατοῦσα ἄποψη ὅτι ἡ βυζαντινὴ ἐποχὴ ὑπῆρξε μία περίοδος στασιμότητας, ποὺ ἀπλῶς παρεμβάλλεται ἀνάμεσα στὶς δύο ἔνδοξες σελίδες τῆς ἱστορίας μας, τὸν χρυσὸ αἰῶνα τοῦ Περικλῆ καὶ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ '21; Ἡ τὴν ἄποψη ὅτι ἡ βυζαντινὴ ἱστορία δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν μονότονη διαδοχὴ ἀμέτρητων αὐτοκρατόρων, ποὺ ἔχαναν ἢ κέρδιζαν τὸν θρόνο μετὰ ἀπὸ συνωμοσίες καὶ αἱματηροὺς ἀνταγωνισμούς; Ἦταν, λοιπόν, τόσο ἀσήμαντοι, τόσο τιποτένιοι αὐτοὶ οἱ Βυζαντινοί;

Βέβαια, οἱ ἄγγελοι ποὺ ἀντικρίζουμε στοὺς τοίχους τῶν βυζαντινῶν ναῶν, ἐκφράζουν μία ὑπερκόσμια γαλήνη καὶ ὁμορφιά. Τί σχέση ἢ ποιὰ ὁμοιότητα ἔχουν, ὅμως, οἱ βυζαντινοὶ ἄγγελοι μὲ τοὺς

ἀνθρώπους τοῦ Βυζαντίου; Οἱ καλλιτέχνες ποὺ ζωγράφισαν αὐτοὺς τοὺς ἀγγέλους καὶ ὅσοι τοὺς θαύμαζαν, δηλαδὴ ὅλοι οἱ Βυζαντινοί, ἀσφαλῶς δὲν ἦταν καὶ οἱ ἴδιοι ἄγγελοι. Ἦταν ἄνθρωποι καί, ὅπως ὅλα τὰ ἀνθρώπινα πλάσματα, οἱ Βυζαντινοὶ εἶχαν καὶ ἀρετὲς καὶ ἀδυναμίες. Τὸ σίγουρο, ὅμως, εἶναι ὅτι ἤθελαν νὰ μοιάσουν στοὺς ἀγγέλους τῶν ναῶν τους, ἤθελαν νὰ ἀξιοθοῦν νὰ ζήσουν τὴν γαλήνη καὶ τὴν ὁμορφιὰ τοῦ κόσμου τῶν ἀγγέλων. Ἐτσι ἔβλεπε ὁ βυζαντινὸς ἄνθρωπος τὴν ζωὴ του καὶ τὴν αὐτοκρατορία του. Μία ἐπίγεια ἀτανάκλαση τῆς οὐράνιας βασιλείας, τοῦ ἴδιου τοῦ Παραδείσου. Μπορεῖ ἡ καθημερινὴ πραγματικότητα νὰ ἦταν γεμάτη μὲ δυσκολίες καὶ ἀποτυχίες, μπορεῖ ὁ αὐτοκράτορας καὶ οἱ ὑπῆκοοί του νὰ ἦταν ἁμαρτωλοὶ, νὰ ἔκαναν λάθη καὶ ἀδικήματα, ἀλλὰ ὁ στόχος δὲν ἄλλαζε. Τὸ καράβι τῆς ἐπίγειας αὐτοκρατορίας, μὲ καπετάνιο τὸν ἴδιο τὸν αὐτοκράτορα, ἦταν προορισμένο νὰ ὁδηγεῖ τοὺς ἐπιβάτες του, ὅλους τοὺς πολῖτες, στὴν ἐπουράνια βασιλεία. Νὰ τοὺς προστατεύει ἀπὸ τοὺς κινδύνους τοῦ φθαρτοῦ κόσμου καὶ νὰ τοὺς ταξιδεύει μὲ ἀσφάλεια στὴν αἰωνιότητα τοῦ ἁφθαρτοῦ. Ἡ πορεία ἦταν πάντα –ἔπρεπε νὰ εἶναι– ὁ δρόμος ποὺ ὁδηγεῖ ἀπὸ τὸ σκοτάδι πρὸς τὸ φῶς,

ἀπὸ τὴν πτώση στὴν ἀνάστασι.

Οἱ λεπτομέρειες τῶν γεγονότων μᾶς ἐμποδίζουν νὰ διακρίνουμε αὐτὴν τὴν πραγματικότητα τοῦ βυζαντινοῦ κόσμου. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ πραγματικότητα ἦταν κάτι τὸ αὐτονόητο καί, ὡς τέτοια, δὲν χρειαζόταν νὰ τὴν ἐπαναλαμβάνουν συνεχῶς οἱ ἀπλοὶ ἄνθρωποι τοῦ Βυζαντίου οὔτε νὰ τὴν καταγράφουν οἱ ἱστορικοὶ του. Ἀλλωστε καὶ ἐμεῖς σήμερα γινόμαστε μάρτυρες τῆς ἴδιας πραγματικότητας, κάθε φορὰ πού συμμετέχουμε στὸ Μυστήριό τοῦ Βαπτίσματος. Ἀποτασσόμαστε τὸ σκοτάδι κοιτώντας πρὸς τὴν Δύση καί, στὴ συνέχεια, στρεφόμεστε στὴν Ἀνατολή καὶ δηλώνουμε τὴν πίστη μας στὸν Θεὸ τῆς Ἀγάπης. Ἡ πορεία ἴδια καὶ πάλι, ἀπὸ τὸ σκοτάδι πρὸς τὸ φῶς.

Αὕτὴ ἡ βυζαντινὴ «ἐμμονή» στὸ φῶς εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ. Μᾶς θυμίζει τὸν φυσικὸ χῶρο τῆς αὐτοκρατορίας, τὴν ἡλιόλουστη Μεσόγειο καὶ τὶς χώρες πού βρίσκονται στὰ ἀκρογιάλια της, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἀπὸ τοὺς μύθους πού ἐφτιαξαν οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ τοῦ ἴδιου γεωγραφικοῦ χώρου, μύθους γεμάτους μὲ φωτεινούς

θεοὺς καὶ ἥρωες. Προπάντων, ὅμως, μᾶς θυμίζει τὴν ἴδια τὴν βυζαντινὴ τέχνη. Τὶς ἱερὲς εἰκόνες ὅπου τὸ φῶς δὲν προέρχεται ἀπὸ κάποια φυσικὴ πηγή, ὅπως ὁ ἥλιος ἢ ἓνα κερί, ἀλλὰ ἐκπέμπεται ἀπὸ τὸ εἰκονιζόμενο πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Του. Αὐτὸ τὸ ὑπερκόσμιο φῶς, γιὰ τὸν βυζαντινὸ ἄνθρωπο, ἀλλὰ καὶ γιὰ ὅλους ἐμᾶς τοὺς κληρονόμους τοῦ βυζαντινοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι πιὸ δυνατό καὶ ἀπὸ τὸ φυσικὸ φῶς. Εἶναι ὁ τελικὸς προορισμός, τὸ τέλος τῆς πορείας πού ἀναφέραμε προηγουμένως. Τὸ λιμάνι ὅπου θὰ ἀράξει θριαμβευτικὰ τὸ νοπτὸ καράβι τῆς αὐτοκρατορίας, μεταφέροντας τοὺς πάντες στὴν χαμένη φωτεινὴ πατρίδα τοῦ Ἀνθρώπου.

Τὸ ταξίδι τῆς αὐτοκρατορίας μέσα στὸν χρόνο δὲν ἔγινε βέβαια χωρὶς τρικυμίες καὶ ἀπώλειες. Εἶναι πολὺ μακρὺς ὁ κατάλογος τῶν ἐθνῶν πού ἐπιτέθηκαν στὸ Βυζάντιο καὶ θέλησαν νὰ τὸ κάνουν δικό τους. Ἡ αὐτοκρατορία δὲν ἔμεινε ἀλώβητη ἀπὸ τὶς ἐπιθέσεις. Χρειάστηκε νὰ ἀγωνιστεῖ, νὰ γίνῃ ἐπινοητικὴ, καὶ στὸ ἐπίπεδο τῶν πολεμικῶν τεχνικῶν καὶ στὸν τομέα τῆς διπλω-

ματίας. Ἀναγκάστηκε νὰ ἀναπτύξει δίκτυα συγκοινωνιῶν καὶ ἐπικοινωνιῶν, νὰ χτίσει κάστρα, νὰ ναυπηγήσει ξανὰ καὶ ξανὰ τὸν στόλο της, νὰ ἐπιβάλλει στοὺς πολῖτες της βαριὰ φορολογία, νὰ ἀναπτύξει «ὑπερόπλα» ὅπως τὸ ὕγρὸν πῦρ. Κατάφερε, τελικά, νὰ μείνει ὀρθία γιὰ ἑνδεκα αἰῶνες. Μὲ περισσότερα ἢ λιγότερα ἐδάφη, μὲ μεγαλύτερο ἢ μικρότερο ὕλικο πλοῦτο, ἀλλὰ πάντα μὲ τὴν ἴδια πρωτεύουσα καὶ τοὺς ἴδιους θεσμούς. Μὲ τὸν πολιτισμὸ της νὰ ἐπιβιώνει καὶ νὰ ἀναπτύσσεται συνεχῶς. Καί, πάνω ἀπ' ὅλα, μὲ τὴν ἴδια κεντρικὴ ἰδέα: τὴν πορεία πρὸς τὸ φῶς. Ἐξοχο καὶ παγκόσμια ἐμβέλεια παράδειγμα ἀντοχῆς, προσαρμοστικότητας καὶ ἀγωνιστικοῦ πνεύματος!

Παρὰ τὴν σταθερὴ προσήλωση στὶς ιδέες καὶ τοὺς ἀγῶνες της, ἡ αὐτοκρατορία ἄλλαξε μέσα στὸν χρόνο, καθὼς δὲν ἀπέφυγε τὴν φθορὰ καὶ τὸν πολιτικὸ θάνατο. Μὰ περισσότερο ἄλλαξαν οἱ λαοὶ ποὺ τῆς ἐπιτέθηκαν. Ἄλλοι ἀπὸ αὐτοὺς νικήθηκαν καὶ ἐξαφανίστηκαν γιὰ πάντα ἀπὸ τὸ ἱστορικὸ προσκήνιο. Ἄλλοι ἐπωφελήθηκαν ἀπὸ τὰ ἐδάφη καὶ τὸν πλοῦτο, ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς πόρους καὶ τοὺς ἐμπορικοὺς δρόμους ποὺ ἀπέσπασαν ἀπὸ τὸ Βυζάντιο. Ἄλλοι λαοί, πάλι, ἔγιναν κοινωνοὶ τῆς πίστεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν, ἀπέκτησαν γιὰ πρώτη φορὰ ἀλφάβητο καὶ σταθεροὺς θεσμούς, μπόρεσαν νὰ ἀναπτύξουν τὴν δική τους τέχνη καὶ νὰ ἰδρῦσουν βιώσιμα κράτη. Ὑπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ Βυζαντίου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ ἀφομοιωθοῦν ἢ νὰ ἀπορροφηθοῦν ἀπὸ αὐτό.

Ἦταν ἀναπόφευκτο ἡ αὐτοκρατορία νὰ βρεθεῖ μέσα στὰ διασταυρούμενα πυρὰ τῶν λαῶν ποὺ τὴν πρόσβαλλαν ἀδιάκοπα ἀπὸ ὅλα τὰ σημεία τοῦ ὀρίζοντα. Δὲν ἦταν μόνο ἡ φήμη ὅτι τὸ Βυζάντιο ἦταν ἡ πιὸ πλούσια χώρα τὸ στοιχεῖο ποὺ τροφοδοτοῦσε αὐτὴν τὴν ἐπιθετικότητα. Ἦταν καὶ ἡ ἀκτινοβολία ποὺ ἐξέπεμπε ἡ αὐτοκρατορία ὡς κληρονόμος τῶν κοσμοκατακτητῶν Ρωμαίων καὶ ὡς φορέας τοῦ πιὸ ἐντυπω-

σιακοῦ ὕλικου καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπέροχο μεσογειακὸ κλίμα. Πόσο εὐτυχισμένοι, ἀλήθεια, ἔνιωσαν οἱ Ἀραβες ὅταν ἐξῆλθαν ἀπὸ τὴν κάψα τῆς πατρίδας τους καὶ ἔνιωσαν τὴν δροσιὰ τῶν ἀκτῶν τῆς Μεσογείου ποὺ ἀπέσπασαν βίαια ἀπὸ τὸ Βυζάντιο! Καὶ πόσο ἀνακουφίστηκαν οἱ λαοὶ τῆς βόρειας Εὐρώπης, ὅταν, ὡς κατακτητὲς ἢ ὡς μισθοφόροι τοῦ Βυζαντίου, ἀπὸ τὶς παγωμένες χώρες τους, βρέθηκαν νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν ἥπια ζεστασιά στὰ μεσογειακὰ ἀκρογιάλια!

Ἡ αὐτοκρατορία σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ κύματα τῶν ἐπιθέσεων ἀντέταξε τὴν θέληση τῶν πολιτῶν της νὰ κρατήσουν ὀρθιο τὸ καράβι ποὺ ἦταν προορισμένο νὰ τοὺς κάνει εὐτυχισμένους στὴν ἐπίγεια ζωὴ τους καὶ νὰ τοὺς ὀδηγήσει μὲ σιγουριά στὴν αἰωνιότητα. Ἐπιπλέον, στηρίχτηκε στὴν κληρονομιά τῶν κρατικῶν θεσμῶν καὶ τῶν νόμων ποὺ εἶχαν δημιουργήσει οἱ Ρωμαῖοι. Ἄλλωστε, γιὰ τοὺς Βυζαντινοὺς, ἡ χώρα τους, ὡς κρατικὴ ὄντοτητα, δὲν ἔπαψε ποτὲ νὰ εἶναι ἡ «Πολιτεία τῶν Ρωμαίων». Οὔτε ποὺ μπορούσαν νὰ φανταστοῦν ὅτι, μετὰ ἀπὸ αἰῶνες, κάποιοι ἐπιστήμονες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, γιὰ τοὺς δικούς τους λόγους, θὰ ἐπινοοῦσαν καὶ θὰ καθιέρωναν ἓνα διαφορετικὸ ὄνομα γι' αὐτοὺς καὶ τὸ κράτος τους. Στὴν ἐποχὴ τοῦ Βυζαντίου, ἡ λέξη «Βυζάντιο» εἶχε τὴν ἀρχικὴ, ἱστορικὴ της σημασία καὶ μόνο. Δῆλωνε τὴν ἀρχαία ἀποικία τῶν Μεγαρέων, στὴν θέση τῆς ὁποίας, ὁ Ἅγιος καὶ Μέγας Κωνσταντῖνος εἶχε ἰδρῦσει τὴν Βασιλίδα τῶν πόλεων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἰσχυρὴ θέληση τῶν πολιτῶν της καὶ τὴν σπουδαία ρωμαϊκὴ κληρονομιά, τὸ Βυζάντιο εὐτύχησε νὰ διαθέτει καὶ ἄλλους δύο ἐξαιρετικοὺς πυλῶνες. Τὸν ἑλληνικὸ πολιτισμὸ καὶ τὴν χριστιανικὴ πίστη. Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι στὴν βυζαντινὴ Ἀνατολὴ κατάγονταν οὕτως ἢ ἄλλως ἀπὸ τοὺς Ἕλληνες τῆς μητροπολιτικῆς Ἑλλάδας καὶ τῶν δεκάδων ἑλληνικῶν ἀποικιῶν ποὺ εἶχαν ἰδρυθεῖ στὰ παράλια τῆς Ἀδριατικῆς, τοῦ Ἰονίου, τῆς Μεσογείου,

τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Εὐξείνου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φορέων τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν ὁμιλητῶν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας, μεγάλωσε ἀκόμη περισσότερο ἀπὸ τὴν ἑλληνιστικὴ ἐποχὴ καὶ μετὰ, χάρις στὴν εἰρηνικὴ καὶ γόνιμη ἀλληλεπίδραση μὲ πολλοὺς γειτονικοὺς λαοὺς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ εὐρύτερα τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου. Ὅλοι αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι, Ἕλληνες καὶ ἑλληνόφωνοι, ἀπὸ τὸν 1^ο αἰῶνα καὶ μετὰ γνώρισαν καὶ ἀσπάστηκαν τὴν χριστιανικὴ διδασκαλία, μὲ τὶς ὑψηλὲς ἠθικὲς ἀξίες της, τὸ ἀγωνιστικὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀφοσίωση στὶς

ιδέες τῆς ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης, τῆς ταπεινοφροσύνης καὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ.

Τὸ Βυζάντιο εἶχε, βέβαια, καὶ τοὺς ἐσωτερικοὺς τοῦ ἀντιπάλους-ἀνταγωνιστές. Ἦταν κυρίως αὐτοὶ ποὺ ἀμφισβητοῦσαν τὴν παντοδυναμία τοῦ αὐτοκράτορα καὶ ἐπιθυμοῦσαν νὰ αὐξάνουν τὴν δική τους δύναμη, ἀποκτώντας ὅλο καὶ μεγαλύτερες ἐκτάσεις γῆς, εἰς βάρος τῶν φτωχῶν γεωργῶν. Σὲ ἄλλες ἱστορικὲς στιγμές, πάλι, ὅπως ἡ περίοδος τῆς Εἰκονομαχίας, ἡ αὐτοκρατορικὴ ἐξουσία ἦρθε σὲ σύγκρουση μὲ τὶς παραδόσεις καὶ τοὺς θεσμοὺς

τῆς Ἐκκλησίας. Σὲ γενικὲς γραμμές, ὅμως, ἡ συνεργασία τῆς κρατικῆς μὲ τὴν θρησκευτικὴ ἐξουσία ἦταν ἀρμονικὴ καὶ γόνιμη. Ἀλλωστε, ὁ στόχος τους ἦταν κοινός. Τὸ καράβι τῆς αὐτοκρατορίας ἔπρεπε νὰ ἀνταποκριθεῖ στὴν ἀποστολὴ του καὶ νὰ σώσει τοὺς πολῖτες τῆς σ' αὐτὴν καὶ στὴν ἄλλῃ ζωῇ. Οἱ μεγαλογαιοκτῆμονες, ὅμως, παρέμειναν ὡς τὸ τέλος μία μόνιμη ἀπειλὴ καὶ προκάλεσαν τὴν διάβρωση τῆς αὐτοκρατορίας ἐκ τῶν ἔσω.

Τὸ πιὸ συναρπαστικὸ γεγονὸς, πάντως, ἦταν ἡ ἀρμονικὴ σύνθεση ποὺ πέτυχε τὸ Βυζάντιο ἀνάμεσα στὰ συστατικὰ του στοιχεία ποὺ ἀναφέρθηκαν προηγουμένως. Τὸ σθένος τῶν ἀνθρώπων του, τὴν ρωμαϊκὴ κρατικὴ-νομικὴ βάση του, τὸν πανάρχαιο ἑλληνικὸ πολιτισμὸ του καὶ τὴν χριστιανικὴ πίστη του. Ἰδιαίτερα τὸ «πάντρεμα» τῶν δύο τελευταίων στοιχείων, τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, χάρισε τεράστια πνευματικὴ δύναμη στὴν αὐτοκρατορία. Χάρη σ' αὐτὸ τὸ «πάντρεμα», ποὺ ἦταν ἔργο τῶν μεγάλων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας καὶ βρῆκε πολλοὺς ἄγιους συνεχιστὲς σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς, διασώθηκε καὶ προβλήθηκε ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς ἓνα μεγάλο μέρος τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ καὶ τὸ περιεχόμενο καὶ τὰ δόγματα τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐρμηνεύτηκαν καὶ ἐμπεδώθηκαν, κατανοήθηκαν καὶ ἀποκρυσταλλώθηκαν.

Μετὰ ἀπὸ αὐτὲς τὶς διεργασίες, ἡ αὐτοκρατορία εἶχε ἀποκτήσει τὸν δικό της ἰδιαιτέρου πολιτισμὸ καὶ ἦταν ἔτοιμη νὰ τὸν μεταδώσει καὶ σὲ ἄλλους λαοὺς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο καὶ ἔκανε μὲ μεγάλῃ ἐπιτυχία. Καὶ δὲν ἦταν μόνο οἱ Ὀρθόδοξοι Σλάβοι ποὺ εὐεργετήθηκαν ἀπὸ τὸ Βυζάντιο. Ἦταν καὶ οἱ μουσουλμάνοι Ἀραβες, πού, στὴν πιὸ λαμπρὴ φάση τῆς ἱστορίας τους, ἀναζήτησαν καὶ ἔλαβαν ἀπὸ τὴν Βυζαντινὴν Αὐτοκρατορία τὴν ἀρχαιοελληνικὴ κληρονομιά, γιὰ νὰ δυναμώσουν τὴν αὐτοπεποιθισή τους καὶ νὰ ἐμπλουτίσουν τὸν δικό τους πολιτισμὸ, καθιστώντας τὴν πρωτεύουσά

τους Βαγδάτη μία δεύτερη Ἀλεξάνδρεια. Καὶ εἶναι ἀδύνατο νὰ φανταστοῦμε σήμερα τὴν δυτικοευρωπαϊκὴ Ἀναγέννηση χωρὶς τοὺς Βυζαντινοὺς λογίους. Αὐτοὺς ποὺ, τὸν 15^ο αἰῶνα, δίδαξαν στοὺς Ἰταλοὺς τὰ ἀρχαῖα ἑλληνικὰ καὶ μετέφεραν στὴν Δύση τὰ χειρόγραφα μὲ τὰ ἔργα τῶν ἀρχαίων σοφῶν τῆς Ἑλλάδας, τὰ ὁποῖα ἀντέγραφαν, μελετοῦσαν καὶ σχολίαζαν στοὺς προηγούμενους αἰῶνες.

Λιγότερο γνωστὲς ἀλλὰ ἐξίσου ἐνδιαφέρουσες εἶναι καὶ οἱ ἀλληλεπιδράσεις ἀνάμεσα στὸν βυζαντινὸ πολιτισμὸ καὶ ἐκείνον ἄλλων χριστιανικῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ἄν καὶ μὲ τοὺς περισσότερους ἀπὸ αὐτοὺς οἱ Βυζαντινοὶ βίωσαν μοιραῖες συγκρούσεις σὲ δογματικὰ ζητήματα, τὰ ἔκνη τῶν πολιτισμικῶν ἀνταλλαγῶν εἶναι καὶ σήμερα ὁρατὰ στὴν Γεωργία καὶ τὴν Ἀρμενία, στὶς κοινωνίες τῶν Συροϊακωβιτῶν καὶ τῶν Νεστοριανῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς, καθὼς καὶ τῶν Κοπτῶν τῆς Αἰγύπτου.

Μετὰ ἀπὸ τὴν «ἐμμονή» τους γιὰ τὸ φῶς, αὐτὴ ἦταν, λοιπόν, ἡ δεύτερη καθοριστικὴ καὶ θεμελιώδης ἰδέα στὴν ὁποία ἐπέμειναν οἱ Βυζαντινοί: ἡ σοφία. Ἡ γνώση ποὺ παραλαμβάνεται, ἐπεκτείνεται, συμπληρώνεται καὶ ἀναδιαμορφώνεται γιὰ νὰ μεταδοθεῖ στὴν συνέχεια σὲ κάθε ἐνδιαφερόμενο, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἀνταγωνισμοὺς καὶ συγκρούσεις πάσης φύσεως. Καὶ ἀναμφίβολα δὲν εἶναι τυχαῖο τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ βυζαντινὸς ἄνθρωπος εἶχε ἀπὸ πολὺ νωρὶς ἀφιερῶσει στὴν θεία Σοφία τὸν πιὸ λαμπρὸ ναὸ ποὺ οἰκοδομήθηκε στὴν πρωτεύουσά του. Ὅπως ἀκριβῶς εἶχαν κάνει καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, χτίζοντας τὸν πιὸ φημισμένο ναὸ τους πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς, τῆς δικῆς τους θεᾶς τῆς Σοφίας.

Ἡ μόνη ἀνάπαυλα στὴν ροὴ τοῦ χρόνου γιὰ τὴν αὐτοκρατορία ἦταν ἡ περίοδος ποὺ τὴν Βασιλεύουσα κατεῖχαν οἱ κατακτητὲς ἀπὸ τὴν Δύση, οἱ Βενετοὶ καὶ οἱ σταυροφόροι. Τότε, τὴν παράδοση εἶχαν ἀναλάβει νὰ συνεχίσουν τρία, ἀνταγωνιστικὰ μεταξύ τους, βυζαντινὰ κράτη. Ἡ Ἡπειρος, ἡ Τρα-

πεζοῦντα καὶ ἡ Νίκαια. Σ' αὐτὴν τὴν τελευταία, τὴν πόλιν τῶν δύο οἰκουμενικῶν συνόδων, ἐπρόκειτο νὰ συντελεστεῖ ὁ μεγαλύτερος ἄθλος ποὺ κατόρθωσε ποτὲ βυζαντινὸς αὐτοκράτορας. Ὁ Ἰωάννης Βατάτζης, καταγόμενος ἀπὸ τὸ Διδυμότειχο, προστάτευσε τοὺς φτωχοὺς γεωργοὺς καὶ αὗξησε τὴν ἀγροτικὴ παραγωγή, χωρὶς νὰ κακοκαρδίσει τοὺς μεγαλογαιοκτῆμονες, ἐνίσχυσε μὲ συνέπεια τοὺς ἀκρίτες πολεμιστὲς, στήριξε τὴν ἐγχώρια οἰκονομία καὶ ἀπαγόρευσε τὴν εἰσαγωγὴ εἰδῶν πολυτελείας ἀπὸ τὸ ἐξωτερικόν, φρόντισε τὴν παιδεία τοῦ λαοῦ του, θεμελίωσε καὶ χρηματοδότησε πολλὰ φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα, ἀνέκτησε ἐδάφη ποὺ εἶχαν κατακτηθεῖ ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους τοῦ Βυζαντίου, ὄρθωσε τὸ ἀνάστημά του μὲ θάρρος ἀπέναντι στὸν πάπα καὶ ἔδωσε μὲ τὴν προσωπικὴ του ζωὴ τὸ παράδειγμα τοῦ ἔντιμου, ἐργατικοῦ καὶ φιλάνθρωπου ἡγεμόνα. Καὶ ὅλα αὐτὰ σὲ μία ἐποχὴ ποὺ ἡ χώρα του, ἡ Αὐτοκρατορία τῆς Νίκαιας, εἶχε μόνο ἰσχυροὺς ἀνταγω-

νιστὲς καὶ θανάσιμους ἐχθροὺς. Σήμερα, ὁ Ἰωάννης Βατάτζης ἀπὸ τοὺς ἱστορικοὺς θεωρεῖται ὁ πραγματικὸς ἀπελευθερωτὴς τῆς Κωνσταντινούπολης, ἀφοῦ αὐτὸς προετοίμασε, μὲ τὸ ἔργο του, τὴν ἀνάκτησίν της, ποὺ πραγματοποιήθηκε λίγα χρόνια μετὰ τὸν θάνατό του. Ἐξάλλου, ἡ Ἐκκλησία τὸν ἔχει κατατάξει στοὺς ἁγίους της, ἀναγνωρίζοντας τὸ γιγάντιο φιλανθρωπικὸ του ἔργο.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης Βατάτζης ὁ Ἐλεήμων, λοιπόν, ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς πιὸ ἀξιους κυβερνήτες τοῦ «καραβιοῦ». Κατόρθωσε τὸ μέγιστο, διαθέτοντας ἐλάχιστα μέσα, καὶ μάλιστα ἔξω ἀπὸ τὴν ἀσφάλεια τῶν τειχῶν τῆς πρωτεύουσας. Κάνοντας, θὰ λέγαμε, αὐτὸ ποὺ εἶχαν ὡς ἰδανικὸ οἱ ἀρχαῖες πόλεις-κράτη: ἐνάρετη διακυβέρνηση καὶ ἀξιοποίηση καὶ τοῦ παραμικροῦ διαθέσιμου ὕλικου πρὸς ὄφελος τῆς πατρίδας. Καὶ ἔχοντας μέσα στὴν φανέτρα του τὰ ἰσχυρὰ βυζαντινὰ ὄπλα: τὸ ψυχικὸ σθένος τῶν ὑπηκόων του, τὴν κρατικὴ ἰδεολογία τῶν

προκατόχων του, τις έλληνοχριστιανικές καταβολές τοῦ πολιτισμοῦ του, ἀλλὰ καὶ τὶς διαχρονικὲς «ἐμμονές» τοῦ Βυζαντίου: τὴν πορεία πρὸς τὸ φῶς καὶ τὴν σοφία, πού, μεταξὺ ἄλλων, ἀποτελοῦν βάση καὶ προϋπόθεση γιὰ μία ἀληθινὰ συνετὴ διακυβέρνηση.

Μετά ἀπὸ αὐτὴν τὴν προσέγγιση, μᾶλλον θὰ πρέπει νὰ συμφωνήσουμε μὲ τὴν ἄποψη ὅτι τὸ Βυζάντιο, παρὰ τὰ ὅποια ἐλαττώματα καὶ τὶς ἐλλείψεις του, δικαιούται νὰ μὴν κατατάσσεται σὲ αὐτὸν τὸν κόσμο καὶ σὲ αὐτὴν τὴν ἐποχὴ ποὺ κάποιοι ὀνομάζουν «σκοτεινὸ μεσαίωνα». Κι ἀκόμη, νὰ παραδεχτοῦμε ὅτι, μὲ τὰ ἀτελείωτα χρόνια τῆς ζωῆς καὶ τῆς πορείας του μέσα στὸν χρόνον, μπορεῖ νὰ μᾶς διδάξει πολλὰ, προσφέροντάς μας ἕνα πρότυπο ἀντοχῆς καὶ προσαρμοστικότητας, πίστης καὶ ἀγωνιστικοῦ φρονήματος.

Στὸ μέτρο ποὺ γίνεται κατανησιμὸν τὸ Βυζάντιον, στὸ τέλος τοῦ διδασκαλικοῦ ἔτους, ζητῶ ἀπὸ τοὺς μαθητὰς τῆς Β΄ Λυκείου νὰ συνοψίσουν μέσα σὲ μία-δύο φράσεις τί εἶναι τελικὰ γιὰ ἐμᾶς τοὺς Νεοέλληνας ἡ βυζαντινὴ περίοδος τῆς ἱστορίας μας. Παραθέτω δύο ἀπὸ τὶς πιὸ χαρακτηριστικὰ ἀπαντήσεις τους: «Τὸ Βυζάντιον εἶναι ἡ γέφυρα ποὺ ἐνώνει τὸν ἀρχαῖον ἑλληνικὸν κόσμον μὲ τὴν σύγχρονην Ἑλλάδα» καὶ «Ἐμεῖς σήμερον ἐκείνημε μὲ περηφάνια ὅτι εἴμαστε τὰ ἐγγόνια τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Μὲ τὴν ἴδια λογικὴν, δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶμε ὅτι εἴμαστε τὰ παιδιὰ τῶν Βυζαντινῶν, οἱ ἄμεσοι ἀπόγονοί τους».

Ἑκκλησιαστικὲς εἰδήσεις

Ἐπιμέλεια: Ἀρχιμανδρίτης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου Βαρθολομαῖος Ἱατρίδης,
Ἱεροκλήρυκας Ἱ. Μ. Μαρωνείας & Κομοτηνῆς

Πνευματικὴ κίνηση Τούλιος-Σεπτέμβριος 2019

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Στὴν περιοχή τοῦ Κρυονερίου Προσκυνητῶν τοῦ Νομοῦ Ροδόπης μέσα σὲ ἓνα ὁμορφο τοπίο, βρίσκονται οἱ νέες ἐγκαταστάσεις τῶν Ἑκκλησιαστικῶν Κατασκηνώσεων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς.

Τὴν μεσημβρίαν τῆς Τετάρτης, 3 Ἰουλίου 2019, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης κ. Παντελεήμων ἐτέλεσε τὴν ἀκολουθία τοῦ Ἀγιασμοῦ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς πρώτης Κατασκηνωτικῆς περιόδου θηλέων εὐχθεῖς καταλλήλως, ἐνῶ τὴν μεσημβρίαν τῆς Πέμπτης, 11 Ἰουλίου 2019, ὁ Σεβασμιώτατος ἐτέλεσε τὴν ἀκολουθίαν

τοῦ Ἀγιασμοῦ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς δευτέρας Κατασκηνωτικῆς περιόδου ἀρρένων εὐχθεῖς καταλλήλως.

Στὶς κατασκηνώσεις τῆς Μητροπόλεως δίδεται ἡ εὐκαιρία γιὰ ἐπικοινωνία καὶ δημιουργικὴ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὴν νέα γενιά. Βασικὸς καὶ μοναδικὸς σκοπὸς νὰ μορφώσει στὶς παιδικὲς ψυχὲς τὸν Χριστό.

Τὸ πρωινὸ ξύπνημα, ἡ προσευχή, ἡ ἔπαρση τῆς Σημαίας, ἡ μελέτη, οἱ ὁμαδικὲς ἐργασίες, τὸ φαγητό, οἱ ἀθλοπαιδιές, τὸ θαλάσσιο μπάνιο, τὸ παιχνίδι, ἡ ψυχαγωγία, ὁ περίπατος, οἱ συναντήσεις ὁμάδων, ἐξασφαλίζουν μιὰ ἄνετη καὶ εὐχάριστη κοινωνικὴ συμβίωση.

Ὁ Σεβασμιώτατος εὐχαρίστησε τοὺς γονεῖς ποὺ ἐμπιστεύονται τὰ παιδιά τους στὴν Ἐκκλησία, ἡ ὁποία ὡς φιλόστοργη μητέρα σκύβει μὲ ἀπόλυτο σεβασμὸ πά-

νω στίς ευαίσθητες παιδικές ψυχές, προσπαθώντας να μεταδώσει την όμορφιά και τὸ νόημα τῆς χριστιανικῆς ζωῆς. Ἐπίσης, ἐτόνισε τὴν ἀνιδιοτελῆ προσφορὰ τῶν ἀρχηγῶν, ὑπαρχηγῶν, ὁμαδάρχων, στελεχῶν ποὺ διακονοῦν, ἡ ὁποία μαρτυρεῖ τὴν ὑπέρβαση τοῦ ἀτομισμοῦ, τὴν κοινωνία τῶν προσώπων καὶ ἀποτελεῖ ἀξιόμιμτο παράδειγμα.

ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΗΣ ΘΑΥΜΑΤΟΥΡΓΟΥ ΔΕΞΙΑΣ ΧΕΙΡΟΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΑΙ Ο ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ

Τὸ ἀπόγευμα τῆς Πέμπτης, 25 Ἰουλίου 2019, στὸν προαύλειο χώρο τοῦ πανηγυρίζοντος Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Παρασκευῆς, πολιούχου Κομοτηνῆς, ἐπραγματοποιήθη ἡ ὑποδοχὴ τῆς θαυματουργοῦ δεξιᾶς χειρὸς τοῦ ἐν Ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου Ἀρχιεπισκόπου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας οὐρανοφάντορος τοῦ Μεγάλου ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὅπου φυλάσσεται.

Ἐν συνεχείᾳ ἐτελέσθη μέγας πανηγυρικός ἐσπερινὸς μετ' Ἀρτοκλασίας χοροστατοῦντος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ρηγίου κ. Εἰρηναίου, Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Μητροπόλεως Γαλλίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καὶ συγχοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμονος.

Ὁ οἰκεῖος Ποιμενάρχης κ. Παντελεήμων ἀρχικῶς εὐχαρίστησε τὸν προσκληθέντα Ἀρχιερέα διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς προσκλήσεως, ἀλλὰ καὶ τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμον διὰ τὴν παροχὴν τῆς κανονικῆς ἀδείας ἐλεύσεως τοῦ εὐλογητοῦ σεβάσματος τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ὅσον καὶ τὸν Πανοσιολογιώτατον Ἀρχιμανδρίτην Ἱερώνυμον Κάρμα, Α΄ Γραμματέα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

διὰ τὸν ὑποβληθέντα κόπον τῆς μεταφορᾶς τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου, ἐν συνεχείᾳ δὲ τοὺς παρισταμένους τοπικοὺς Ἀρχόντας, τοὺς ἐκπροσώπους τοῦ Στρατοῦ, τῆς Ἀστυνομίας, τῆς Τροχαίας, τῶν Συλλόγων καὶ Σωματείων, καὶ πάντας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν προετοιμασίαν τῆς πανηγύρεως.

Ἐπὶ τῷ τέλει, ἔλαβε χώρα ἡ λιτάνευσις τῆς ἱερᾶς Εἰκόνης καὶ τοῦ ἱεροῦ Λειψάνου, προηγηθείσης τῆς Στρατιωτικῆς μουσικῆς, ἐνῶ κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῆς εἰς τὰς κεντρικὰς ὁδοὺς πολυμελεῖς χοροὶ ἱεροψαλτῶν ἔψαλλον τὴν παράκλησιν πρὸς τὴν Κυρίαν Θεοτόκον.

ΤΑ ΕΓΚΩΜΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΣΤΗΝ ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΗ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Τὸ ἀπόγευμα τῆς Τρίτης, 13 Αὐγούστου 2019, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης

Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ τοῦ μεγάλου Παρακλητικοῦ Κανόνος πρὸς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον στὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κομοτηνῆς.

Κατὰ τὴν διάρκεια αὐτῶν, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης ἡγήθη τῆς ἐντὸς τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ λιτανεύσεως τοῦ Ἑπιταφίου τοῦ Θεομητορικοῦ σώματος καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐψάλησαν τὰ Ἐγκώμια ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου, ὡς καὶ πολυμελοῦς χορωδίας ἱεροψαλτῶν καὶ νέων.

Ἀκολούθως, ὁ Ποιμενάρχης ἡμῶν κ. Παντελεήμων ἀπηύθυνε λόγον οἰκοδομῆς πρὸς τὸ πολυπληθὲς ἐκκλησίασμα ἀναφερθεὶς εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ μεγάλου γεγονότος τῆς κοιμήσεως καὶ τῆς εἰς οὐρανὸς μεταστάσεως τῆς Ὑπερευλογημένης Θεοτόκου καὶ εὐχήθηκε καταλλήλως.

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων ἐτέλεσε τὸ πρωὶ τῆς 11^{ης} Σεπτεμβρίου 2019 τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἀγιασμοῦ μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐνάρξεως τῶν μαθημάτων εἰς δύο Δημοτικά καὶ ἅπαντα τὰ Σχολεῖα τῆς Δευτεροβαθμίου Ἐκπαιδεύσεως τῆς πόλεως τῆς Κομοτηνῆς, ἐνῶ ἀπύθυ-

νε ἐγκάρδιο μήνυμα συμπαράστασης τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἰδίου προσωπικῶς εἰς τὸν ἀγῶνα, τὶς ἀγωνίες καὶ τὸν κόπον τῶν νέων γιὰ τὴν κατάκτησιν τῆς γνώσεως.

Η ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΑΣΜΟΥ ΣΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων ἐτέλεσε τὸ ἀπόγευμα τῆς Πέμπτης, 12 Σεπτεμβρίου 2019, στὸν Ἱερὸν Καθεδρικὸν Ναὸν Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Κομοτηνῆς τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἁγιασμοῦ ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῶν μαθημάτων τοῦ Κοινωνικοῦ Φροντιστηρίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ προέκτασιν τοῦ ἐπιτελουμένου κοινωνικοῦ ἔργου καὶ πραγματοποιεῖται μὲ τὴν ὁλόθυμον θυσιαστικὴν προσφορὰν Καθηγητῶν τῆς πόλεώς μας, λειτουργεῖ δὲ ὡς ἐνισχυτικὴ διδασκαλία διὰ τὴν ἐπιπλέον ὑποβοήθησιν τῶν νέων τῆς Ἐπαρχίας μας μὲ σκοπὸν τὴν ἐπιτυχίαν τους.

Κατὰ τὴν προσφώνησίν του ὁ Σεβασμιώτατος καλωσόρισε τὰ παιδιὰ καὶ τὰ προέτρεψε νὰ μὴν ἀποσποῦν τὴν προσοχήν τους ἀπὸ τὴν προσφερόμενη σὲ αὐτὰ γνώση, ἀλλὰ μὲ πίστιν στὸν Θεό, βοήθεια ἀπὸ τοὺς Καθηγητὲς καὶ καθοδήγησι ἀπὸ

τὴν οἰκογένεια, νὰ γίνουν πρωτίστως χρήσιμοι ἄνθρωποι στὴν κοινωνία καὶ ἔπειτα καλοὶ ἐπιστήμονες.

Ἐπιπλέον, εὐχαρίστησε τοὺς προαιρετικῶς συμμετέχοντες Καθηγητὲς, οἱ ὁποῖοι ἀξιοποιοῦν τὸν ἐλεύθερο χρόνο τους θυσιαστικῶς καὶ ἐπ' ὠφελεία τῶν νέων. Εἰς τὸ τέλος, διένειμε τὸ πρόγραμμα τῶν μαθημάτων, διάφορα εἶδη γραφικῆς ὕλης ὡς εὐλογία καὶ εὐχήθηκε δεόντως.

ΑΓΙΑΣΜΟΣ ΕΠΙ ΤΗ ΕΝΑΡΞΕΙ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΚΑΣΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ ΡΟΔΟΠΗΣ

Τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἀγιασμοῦ ἐτέλεσε τὴν Παρασκευήν, 20 Σεπτεμβρίου 2019, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμων στὸ

Δικαστικό Μέγαρο Ροδόπης ἐπ' εὐκαιρία τῆς ἐνάρξεως τοῦ νέου δικαστικοῦ ἔτους.

Ὁ Σεβασμιώτατος κατὰ τὴν προσλαλίαν του εὐχαρίστησε τοὺς δικαστικούς καὶ πάντας τοὺς ἐργαζομένους ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Θέμιδος καὶ ἐπικαλέστηκε τὸν ἄνωθεν φωτισμὸν καὶ τὶς εὐχὲς τοῦ προστάτου τῶν Νομικῶν Ἁγίου Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου πρὸς ἀπρόσκοπον συνέχισιν τῆς διακονίας τους.

ΙΕΡΑ ΑΠΟΔΗΜΙΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΤΟΠΟΥΣ

Μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. κ. Θεοφίλου τοῦ Γ' ἐπραγματοποιήθη ἱεραποδημία στοὺς Ἁγίους Τόπους, ἡγουμένου τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαρωνείας καὶ Κομοτηνῆς κ. Παντελεήμονος, συνοδευομένου ὑπὸ Κληρικῶν καὶ τεσσαράκοντα ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ, κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ 23^{ης} ἕως 30^{ης} Σεπτεμβρίου 2019.

Τὴν ἡμέραν τῆς ἀφίξεως τῶν προσκυνητῶν στὰ Πανάγια Προσκυνήματα, ἅπαντες προσεκύνησαν τὸν φρικτὸν Γολγοθᾶν καὶ ἐν συνεχείᾳ τὸν Πανάγιον καὶ Ζωοδόχον Τάφον, μετέβησαν δὲ ἀκολουθῶς στὴν αἴθουσαν τῆς ἑδρας τῆς Σιωνίτιδος Ἐκκλησίας, ὅπου ἐγένοντο δεκτοὶ ὑπὸ τοῦ σεπτοῦ Προκαθημένου Αὐτῆς Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κ. κ. Θεοφίλου τοῦ Γ΄, ἐγκαρδίως ἀπευθύνοντος λόγους οἰκοδομῆς καὶ παρακλήσεως περικοσμήσαντος κατόπιν τὸν

Ἐπίσκοπον μετ' Ἀρχιερατικοῦ Ἐγκολπίου, καὶ τοὺς μὲν Κληρικοὺς μετὰ Σταυροῦ ἐπιστηθίου, τοὺς δὲ λαϊκοὺς μετ' εὐλογίας.

Ἀπὸ τὴν ἐπομένην ἡμέραν ὁ δῆμος τῶν προσκυνητῶν ἀκολούθησε τὴν ὁδὸν τοῦ Μαρτυρίου καὶ ἐπεσκέφθη μέχρι τῆς ἀναχωρήσεως ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Γῆν τὸ Θεοδέξιμον σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ, τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἁγίου Γεωργίου Χοζεβᾶ, τὴν Ἱερὰν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Σάββα, τὴν Ναζαρέτ, τὴν Κανᾶ, τὸ Θαβῶρ, τὸ Σαραντάριον, τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν καὶ τὴν Ἱερὰν Μονὴν Ἁγίου Γερασίμου τοῦ Ἰορδανίτου, ὡς καὶ τὰ προσκυνήματα ἐντὸς τῆς παλαιᾶς πόλεως.

Μὲ τὴν κανονικὴν Πατριαρχικὴν ἄδειαν καὶ εὐλογίαν ὁ Ποιμενάρχης τῆς κατὰ Μαρωνεῖαν καὶ Κομοτηνὴν Ἐκκλησίας ἐτέλεσε δύο ἱερὰς Ἀγρυπνίας στὸν Πανάγιον Τάφον, μίαν ἐπίσης στὸν φρικτὸν Γολγοθᾶ, ἐνῶ μετέσχε τὴν κυριώνυμον ἡμέραν τῆς Παγκοσμίου Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ στὴν πανηγυρικὴν Πατριαρχικὴν Θείαν Λειτουργίαν, προσπυχήθη δὲ ὑπὲρ ὑγείας, προόδου καὶ εὐημερίας τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ Λαοῦ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὡς καὶ τῆς Θράκης.

